

Apžvalga

Nr. 30

1946 rugpiūcio mėn 6 d.

II metai

TAIKOS KONFERENCIJA NEŽENGIA PRIEKIN

Paryžius, VIII. 6. Taikos konferencijos visi darbai užklūvo už procedūros klausimo.

Vakarykščiame procedūros komisijos posėdyje Olandijos atstovas pasiūlė antrą kompromisinį projektą: tik esminiai, lemiantieji klausimai turėtų būti išspęsti dviejų trečdalių balsų dauguma, tačiau visi kiti paprasta dauguma.

Tam pasiūlymui pasipriešino Jugoslavijos atstovas Kardelli, kuris pasiūlė visų konferencijos nutarimų priimti demokratiskiausiu balsavimu: vienu balsu. Tačiau šis pasiūlymas komisijos dalyvių nesulaukė rimto įvertinimo ir liko nėsvarstytas.

Anglijos kompromisinį pasiūlymą, kuris numato visus sprendimus daryti dviejų trečdalių ir paprasta balsų dauguma ir juos rekomenduoti 4 did. užsienių reik. ministrams persvarstyti.

Anglijos pasiūlymą pareiškė palaikysias min. Byrnes. Nors antra savaitė kaip procedūros kom. negali susitarti dėl balsavimo, tačiau min. Byrnes tvirtino, kad Taikos Konferencija daro puiką pažangą. Ji taip pat pareiškė, kad Taik. Konf. dalyviai privalo laisvai pasisakyti ir laisvai nuspręsti tuos 26 klausimus, kuriais užs.reik.min. nepriėjo vieningos nuomonės.

Brazilija, Kanada, Norvegija, N.Zelandija, Belgija, Kinija pasisakė už paprastą balsų daugumą, tačiau pareiškė, kad

jei komisijos dauguma pasisakys už britų pasiūlymą, jos taip pat jį paremsiančios.

Po to kalbėjo Molotovas. Jis išreiškė nusistebėjimą, kad britai vieną dieną turį vieną nusistatymą, o kitą dieną — kitą. Britai 4 didž. urmin. konferencijai pritarę dviejų trečdalių balsavimo sistema, tačiau šiandien jai prieštarauja. Jis taip tvirtino, kad devynių valstybių, kurios buvo prieš užimtos, nusistatymą paprasta balsų dauguma gali nubalsuoti kitos 12 valstybių, kurios okupacijos nepatyrė. Priešus paprastos balsų daugumos sistemą visuose nutarimuose vyrautų anglų-amerikiečių persvara, o tai neatitiktų tiems pastovios taikos kūrimo tikslams, dėl kurių čia susirinko tautų atstovai. Jis taip pat pabrėžė, kad Tautų Statute taip pat buvo numatyta dviejų trečdalių balsų dauguma priimant svarbius nutarimus. Jis pri-

mygtinai reikalavo dviejų trečdalių balsavimo sistemos.

Molotovo reikalavimui pritarė Jugoslavija, Čechoslovakija ir Persija.

NUOLATINIAI REIKALAVIMAI

Paryžius, VIII. 4. Vakarykščiame Taikos Konferencijos plenumo posėdyje kalbėjo Graikijos premjeras Tsaldaris. Jis reikalavo iš Albanijos šaurinio Epiro, iš Bulgarijos sienų išlyginimo ir reparacijų ir iš Italijos — Dodekaneso salų ir reparacijų.

Po jo kalbės Belgijos užs. reik.min. Spaak pabrėžė didelių ir mažų valstybių teisių lygbę.

Ukrainos SSR atst. Manuilskis reikalavo Triestei jei ne politiniai, tai bent ekonominiai prijungti prie Jugoslavijos, kurios valiuta turi kurti Triestei ir ji turi padaryti su Jugoslavija muitų, pašto ir susisiekimo unijas.

Jau prasideda pesimizmas

Londonas, VIII. 5. Reuterio korespondentas Paryžiuje mano, kad balsavimo procedūros nustatymas Taikos Konferencijai yra pirma rimta kliūtis.

Konservatorių Daily Telegraph pasigenda Paryžiuje Churchillio. Savo išvadose apie Taikos Konferencijos pirmuosius posėdžius pareiškia: Taikos Konferencija parodys ir pasaulis turės įsitikinti, ar visuotinė taika pa-

saulyje gali būti pasiekta SS SR dalyvaujant, ar tiktal be jos.

TRISTE — NAUJAS DANCIGAS

Londonas, VIII. 5. Šiandien The Times skelbia paskutinio Dancigo gubernatoriaus laišką, kuriame daroma paralelė tarp Dancigo ir Trieste. Sutartautinant Dancigą nebuvo atsiklausta jo gyventojų nuomonės. Ta klaida padaryta ir su Trieste. Autorius reiškia būkštavimą, kad ir čia istorija nepasikartotų.

NETRUKUS PRASIDĖS DP EMIGRACIJA

Rio de Janeiro, VIII. 5. AP praneša, kad į čia vykstančią konferenciją, kurioje svarstomos DP asmenų imigravimo sąlygos į Braziliją, atvyko su IAV bei D.Britanijos atstovai.

Brazilijos vyr.atstovas pareiškė, kad Brazilija sutinka artimu laiku priimti 100.000 imigrantų ir tam ruošiasi, tačiau Brazilijos vyriausybė interesoja tikrai ūkininkai, inžinieriai ir kvalifikuoti darbininkai.

NUBAUSTI

Maskva, VIII. 6. Berliner Zeitung rašo, kad Hannoverio 22 asmenys iš tų, kurie lankė susirinkimus, kai SED partijos pirmininkas Pieck laikė kalbas, nubausti už tai po kelių mėnesių kalėjimo.

PERSAI DABAR JAU NELEIS...

Maskva, VIII. 5. Šiandien Teherano radijo siųstuvas perdavė Persijos vyriausybės pareiškimą ryšy su britų kariuomenės atvykimu iš Indijos į Persijos pasienį. Jame sakoma, kad Persijos vyriausybė niekada neleis svetimos valstybės kariuomenei kištis į Persijos vidaus reikalus.

Londonas, VIII. 5. Reuteris perduoda britų vyriausybės pareiškimą, kuriame sakoma, kad britų kariuomenė atvyko į Persijos pasienį apsaugoti britų ir kitus piliečius nuo jiems gresiančių pavojų. Tačiau vyriausybė yra įsitikinusi, kad britų kariuomenės intervencija nebus reikalinga.

ŽYDŲ REIKALAVIMAI

Paryžius, VIII. 6. Žydų Agentūra, kuri šiuo metu posėdžiauja Paryžiuje, atmetė anglų-amerikiečių komisijos planą, pagal kurį Palestinoje steigama federatyvinė valstybė, kurioje tiek žydai, tiek arabai turėtų plačias autonomines teises.

Žydų Agentūra taip pat pasiuntė raštą Taikos Konferencijos plenumui, kuriame reikalauja:

- 1) pripažinti žydų teises buvusiose priešų kraštuose,
- 2) buv. priešų kraštuose žydams grąžinti anksčiau turėtas teises ir turta,
- 3) išduotų žydų turta, kuris neturi įpėdinių, atiduoti žydų bendruomenėms.

BEVINAS Į PARYŽIŲ

Londonas, VIII. 6. Bevinas sveikata tiek pagerėjo, kad jis jau pradėjo eiti savo pareigas ir ateinantį penktadienį atvyks į Paryžių ir perims britų delegacijos vadovavimą. Dabar britų deleg. vadovauja adm. Alexander, nes Attlee išvyko į Londoną ir daugiau į Paryžių negrįš.

PADĖKA

Lietuvių Giminazijos Nuringtingen'e pirmųjų mokslo metų baigimo ir pirmosios abiturientų laidos išleistuvių proga š.m.liepos mėn. 25 d. įvykusio koncerto dalyviams — operos solistei S. Adomaitienei, solistams J. Krištolaitytei ir A. Paukščiui, smuikininkui Iz. Vasyliūnui bei pianistui St. Kalvaičiui, itin gražiai atlikusiems koncerto programą, dail. K. Žilinskui, meniškai dekoravusiam sceną ir salę, Nuringtingen Liet. T. B. Komitetui, leidusiam pasinaudoti kolonijos sale, bei visiems kitiems, prisidėjusiems prie šventės paruošimo taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

Rengimo Komisija.

La Guardia sielojasi DP ateitimi

Frankfurtas, VIII. 4. Šiandien spaudos atstovams La Guardia pareiškė, kad, jei UNRRA nutrauks savo veikimą, DP maitinimo rūpintis kariuomenė ir bus stengiamasi jiems kiek galima padėti. DP stovyklose gyvenimo sąlygos nėra patenkinamos, tačiau dedamos pastangos jas pagerinti. Tačiau, iš kitos pusės, turi būti kiek galima greičiau surasta nauja gyvenimo vieta tiems žmonėms, nes jie jau negali praleisti visą savo amžių stovyklose.

UNRRA KONFERUOJA

Bernas, VIII. 6. Vakar Ženevoje susirinko UNRRA penktajai savo konferencijai, kurioje bus nulemta šios organizacijos ateitis.

Konferencija atidarė vyr. direktorius La Guardia. Atrykę iš Frankfurto ir joje dalyvauja JTO gen.sekretorius Trigve Lie.

Pirmasis kalbėjo Čechoslovakijos maitinimo min., kuris siūlė UNRRA veikimą nutraukti, nes ji nutraukus daugelio valstybių maitinimas taps katastrofišku.

LUKSEMBURGO RŪMAI

Taikos konferencijai posėdžiui Prancūzijos vyriausybė pavedė vienus iš gražiausių Paryžiaus rūmų — Luksemburgo rūmus.

PIKTŲ DVASIŲ BUVEINĖ

Paryžiaus kronikininkai sako, kad toje vietoje, kur šiandien stovi Luksemburgo rūmai, galų-romėnų laikais buvo kariuomenės stovykla. Po barbarų antplūdžio šita vieta buvo apleista: gatvės ir kareivinių aikštės apžėlė žole. Vauverio pilies griuvėsiuose, pasak kronikininkų, apsigyveno piktos dvasios, ir joks paryžietis už jokių pinigų nerizikuodavo toje apylinkėje nakties metu vaikščioti.

Naujesnių laikų istorija rodo, kad XIII amžiuje šv. Liudviko pakviesti netoli pilies apsigyveno vienuoliai ir ilgus metus kovojo su prietarais.

MARIJOS DE MEDIČI RŪMAI

Vienuolių toje apylinkėje apsidėję parkai ir sodai atkreipė valdančiųjų dėmesį. Itališko kilimo prancūzų karalienė Marija de Mediči šiuose parkuose pasistatė sau rūmus, kurie buvo pradžia šių laikų Luksemburgo rūmams. Prancūzijos istorijoje rūmai pradžioje įvairias rankas. Iš pradžių juos valdė Orleano kunigaikštis, vėliau ponia de Montpensier ir pagaliau jie atiteko karaliui Liudvikui XIV. Prancūzų Didžiosios revoliucijos metu šie rūmai buvo paversti kalėjimu, kuriame tarp kitų sėdėjo Filip de Noailles, Herbert Danion, Desmoulins, Fabre d'Englantine, maršalas Nei ir kt. Po Napoleono perversmo rūmuose įsikūrė konsulas, o Napoleono imperijos metu tie rūmai buvo pa-

BRITAI MANO EVAKUOTI PALESTINĄ

Londonas, VIII. 3. Vakar ir šiandien įvykusiuose Anglijos parlamento debatuose Palestinos klausimu kalbėjo opozicijos vadas W. Churchillis. Jis apgalestavo, kad JAV nedalyvauja Palestinos atsakomybėje ir, jei JAV ir toliau nebendradarbiaus su britais Palestinos reikaluose, tai britai Palestinos mandatą turi perduoti JTO ir per tam tikrą nustatytą laikotarpį evakuoti Palestiną.

Vyriausybės vardu kalbėjęs Sir Stafford Cripps pareiškė, kad vyriausybė mananti susilaikyti efektyvios amerikiečių pagalbos Palestinos reikaluose. Britai negali vieni nešti dabartinių išlaidų. Britų vyriausybė stengsis Palestinos klausimą spręsti taip, kad būtų daugiau suteikta savistovumo Palestinos arabams ir žydams.

vesti Prancūzijos Senatui, kurio dispozicijoje jie išliko iki šiai dienai.

MENO LOBIAI

Luksemburgo rūmai yra tikras architektūros kūriny. Jų vidus yra tikras prancūzų meno muziejus.

Rūmų parterėje yra prancūzų Senato posėdžių salė ir biblioteka. Ir viena ir kita puikiai dekoruotos prancūzų menininko Delacroix. Didelis paveikslas vaizduoja Dante ir Virgilijų pragare, kitas didelis paveikslas vaizduoja sceną, kai Aleksandras Didysis deda į auksinę dėžutę iš Darijaus atimtą Homero poemą.

JAV kongresmenu pareiskimas

Ziniomis iš Vašingtono, pagaliau pasirodė 4 kongresmenu pranešimas dėl būklės Europoje ir Artimuosiuose Rytuose. Reprezentantų rūmų komisijos užsienių reikalams pirmininkas Sol Bloom pranešimą 6 mėnesius slėpė, tačiau vieno žurnalisto pastangom dalis pranešimo buvo paskelbta spaudoje. S. Bloom kapituliavo ir pranešimą išleido specialiu leidiniu.

Cia dvi to pranešimo citatos:

„Esam nuomonės — rašo kongresmenai: — kad mūsų politika su TSRS turi radikaliai pasikeisti, privalom tisti nuolaidų politika. Nuolatinis nuolaidumas Tarybų Sąjungai baigia griauti mūsų situaciją pasaulyje. Mūsų politika turi remtis abipusiškumo dėsniu, vadinasi, tarybų Sąjungos atžvilgiu turime vartoti tokias priemones, kokias TSRS vartoja mūsų atžvilgiu. Jei Sovietų ambasada Vašingtone turi pašto privilegijų savo propagandiniais spaudiniais platinti — privalom to paties reikalauti mūsų ambasada Maskvoje, arba atšaukti privilegijas, suteiktas Sovietams Vašingtone. Jei Sovietų žurnalistus, mokslininkus ir studentus įsileidžiame į savo kraštą — privalom to paties reikalauti mūsų žmonėms Tarybų Sąjungoje. Komisija teigia, kad neatlaidus nusistatymas dėl Tarybų Sąjungos užgrobtų ir kontroliuojamų kraštų būtų integrali dalis mūsų santykių su pačia Tarybų Sąjunga“.

„Komisija griežtai pataria, kad JAV sugrįžtų prie Atlanto Chartos ir užimtų ne-nuolaidžią poziciją provizorinių vyriausybių ir jų globėjo (TSRS) atžvilgiu“.

Kongresmenai pasiūlė, kad už geležinės uždangos, pvz.,

Antrame rūmų aukšte yra biustų galerija. Čia taip pat yra konferencijų salė, kurios žymiausioj vietoj figūroja Alauks paveikslas „Napoleono apoteozė“ ir Brune „Taika ir karas“. Šiaipjau rūmų vidų užima smulkesni meno kūriniai.

Rūmai stovi vadinamam Luksemburgo parke, kuris neabejotinai yra vienas iš gražiausių Paryžiuje. Jame yra daugybė statulų ir kitokių buvusios kilnybės paminklų.

Dideli Luksemburgo rūmų kuluarai ir galerijos didelių Prancūzijos įvykių liudininkai. Sunku dabar pasakyti, ar tos piktos dvasios, kurios išstus šimtmečius baugino žmones, ar jos neišbaidys labai jautrų ir bailų taikos angelą.

Lenkijoje per rinkimus į seimą balsuotų ir lenkų „displaced persons“ ir senieji emigrantai ir kariuomenė (taip buvo 1944 m. renkant JAV prezidentą ir parlamentą). Balsavimas vyktų paštų. „Šiandien Lenkijoje tauta egzistuoja valstybei, o ne valstybė tautai. Nėra ten jokių laisvių. Lenkijoje kaip kolonistai įsikuria demobilizuojamieji raudonarmiečiai. Lenkijoje siaučia politinės policijos vyriausybė, kuri savo metodais nė kiek neatsilieka nuo Gestapo“.

(KT.)

Nuerembergas. Nuerembergo karo nusikaltėlių procese nusidėjo kaltintojų paskutinės kalbos. Britų prokuroras visiems kaltinamiesiems pareikalavo mirties bausmės už agresinio karo sukėlimą ir 12 milijonų nužudymų sankcionavimą.

PRANCŪZIJA IR VAKARAI

SOVIETAISIEKIA VETO TEISES

New Yorkas, 5. VIII. Šiandieniniame The New York Times numery pirmajame vedamajame svarstomi Paryžiaus kongreso darbai. Lai kraštis pasisako prieš nutarimą, pagal kurį Konferencijoje sprendimai turėtų būti priimti dviejų trečdalių balsų dauguma. Tokia sistema, sako laikraštis, galima prilyginti veto teisei, suparalizuotų konferencijos veikimą. Tuo sovietai siekia pridengti veto teise, kuri kaip žinome, Saugumo Tarybos veikimą padarė negalimu.

Maskva. Svarbiausi Sov. Sąjungos delegacijos taikos konferencijoje dalyviai, yra: Molotovas, Vyšinskis ir sovietų ambasadoriai Londone, Paryžiuje ir Vašingtone.

Dvikova vyksta

Londonas, 4. VIII. BBC komentatorius Donald Hodson, kalbėdamas apie britų ir amerikiečių zonų Vokietijoje sujungimą, pažymi, jog tai bandymas realizuoti Potsdamo nutarimą, nors ir ne pilnu mastu. Deja, sako Hodsonas, žinios iš sovietų zonos yra tokios, kad apie Potsdamo sutartą Vokietijos kaip ūkinio vieneto atstatymą sunku svajoti. Sovietų zonoj vokiečių pramonė gaminanti ginklus sovietams; ūkinis nuginklavinimas nerealizuotas. Sovietai ima reparacijas iš bėgamosios, o tatau Potsdamo susitarimas draudžia. Visą tą mašinineriją atsukti atgal labai sunku. Ar sovietai iš viso begrįš prie Potsdamo dvasios, anot Hodsono, neįmanoma pasakyti. Pareina nuo to, kokius santykius su Vakarais Maskva apsispręs palaikyti. Kaip ten bebūtų, Hodsonas pataria Vakarams konsoliduoti be sovietų ir sako, jog Europos politikos sunkumai dėl to yra tokie dideli, kad jų neįmanoma perdėti.

Taikos konferencijos procesas, komisija, valandų audringų diskusijų nutarė nutraukti posėdį iki šio ryto. Pagrindiniai dvikovinininkai buvo Olandijos atstovas ir Molotovas, Olandijos atstovas griežtai pasisakė prieš keturių didžiųjų sąjungininkų užs. reik. ministrų pasiūlymą, kad konferencijos nutarimai būtų priimti dviejų trečdalių balsų dauguma. Jam smarkiai pasipriešino Molotovas; jis paskaitė ištrauką iš prancūzų socialistų organo „Populaire“, kur sakoma, kad paprasta balsų dauguma visada duosianti aiškia antisovietinę daugumą. Graikijos ir Etiopijos atstovai palaikė Olandą ir pasisakė už paprastą balsų daugumą; Molotovą palaikė Jugoslavijos atstovas. (El)

„DRAUGAI, KAS I ALEKSOTA?“

(Nuotrupos iš šiandieninio gyvenimo Lietuvoje)

Amerikos lietuvių spauda, kad ir šykščiai, paduoda šokių tokių vaizdėlių iš šiandieninio gyvenimo mūsų nelaimingoje tėvynėje, esančioje anapus „geležinės uždangos.“

Lietuvoje šiandien tamsu... Ne tik žmonių sielose, bet ir miestų gatvėse tamsu. Žmonės ne tik kaimuose, bet ir miestuose išsitraukę vėl iš palėpių „dėdus“ (senoviški patalysai balansomis laikyti) kurie ten buvo padėti prieš šimtą metų. O bolševikų agitatoriai aiškina, kad elektros ir žibalinų lempų šviesa labai kenkianti akims...

Kauno ir Vilniaus gatvėse spykso vakarais vos primatomos lemputės. Tartum, kad būtų bijomasi lėktuvų puolimo... Saulei nusileidus, žmonės sėdi namuose, bijodami kur išeiti, nes tamsoje dažnai siaučia užpuolimai.

Jeigu kur einama, tai tik būriais, kad būtų saugiau. Todėl, sakysime, Kaune išėjus vakare iš teatro, prie durų girdėti šauksmai:

— Ponai, kas einate į Sančius?...

Bet čia šaukėjas staiga nutilsta, lyg kaulų prarijęs, ir iš baimės net pritupia... Žmogelis užsimiršo ir senų paprastu viešojoje vietoje sušuko: — „ponai...“ Juk tai didis tarybinis „nusikaltimas“ ir už tai, ko gero, dar gali būti sušikviduotas... Todėl, atitaisydamas savo klaidą, jis šaukia jau ko garsiausiai:

— Draugai proletariai, kas į Sančius?

Kitas vėl šaukia:

— Draugai, kas su manim į Zaliakalnį?

— Kas eina į Aleksotą? — kviečia baukštus moteriškas balselis.

Štai kaip kauniečiai, susigrupavę dideliais būriais, eina iš teatro arba kino, nes kitaip atėję iš „laimingos ir visko pertekusios tėvynės“ atims tau paskutinį švarkelį, o lektorai ir galvą. Sako, laikrodžių ten seniai jau niekas nebesinėjoja...

Vilniaus universiteto proktoriūmą yra paskirtas kažkoks „raudonasis profesorius“ Malkovas iš Maskvos

„Mokslininkas“ kas antrą trečią dieną šaukia lietuvių profesorius susirinkimus ir po dvi, tris valandas skaito jiems „paskaitas“ apie tai, kad lietuvių profesoriai esą napakankamai dėkingi sovietų valdžiai už išvadavimą, jie esą aprūpinami geromis maisto kortelėmis, o esą labai neveiklūs, nerašą straipsnių politinėmis temomis, studentų tarpe neveda agitacijos bei propagandos, silpnai auklėja jaunąsias leninizmo dvasioje ir bendrai mažai teirisdavę prie socialinės visuomenės „statybos“...

„Izvestija“ praneša, kad vėl pr. metų trečiame ketvirtyje Lietuvos miškuose ba-

vo prigaminta daugiau kaip 60 tūkstančių kubinių ramščių kasykloms. Šitie kiekiai jau suvažėję prie geležinkelio stoties ir gabenami į Donbaso kasyklas. Tuo būdu Maskvos planas esąs išpildytas 112%.

Ko nespėjo išvežti vokiečių grobikai, tą įnirtusiai dabar plėšia bolševikai. Šitokiu tempu naikinant Lietuvos miškus, nebetoli jau tas laikas, kad ir sovietiškas ubagas neberas sau iš ko lazdos išsiplauti...

Lietuvoje siaubingiausi žodžiai, kurie minimi dienomis ir naktimis, senų ir jaunų, vyrų ir moterų, yra:

— Veža... Sibiras... Kalėjimas...

„Ministras pirmūninkas“ per Vilniaus radiją prisipažino, jog žymi dalis lietuvių yra išsiusta į Tarybų Sąjungos gilumą.

Viena Kauno įmonė turėjo partinio aktyvo susirinkimą. Jame, tarp kitų klausimų, buvo paliesti ir tremtiniai, esą Vokietijoje. Vienas iš kaibėjusių patarė tuoj reikalu per daug nesisieloti, esą partija ir vyriausybė padarė viską, kad šis reikalas būtų tinkamai sutvarkytas. Visi tremtiniai esą sekami budraus NKVD žvilgsnio. Jie būsią demoralizuoti ir kaip reikiant patvarkyti.

Jiems bus sudaryta inkriminuojanti medžiaga ir ne vieną iš šių nusikaltėlių pamatysime kabantį Lietuvos ažuolo šakose. — smarkaudamas užbaigė savo kalbą propaktyvistas.

Idomiausia tačiau yra tai, kad „prelegentas“ buvo su ilga ruda barzda ir kalbėjo rusiškai...

Laukiama generalinio DP puolimo

Pikti „Pravdos“ balsai

Maskvos „Pravda“ išidėjo gėdžią ir pikta straipsnį prieš lietuvių ir ukrainų tremtinių organizacijas ir jų spaudą britų ir amerikiečių zonoje. Bolševikų oficiozas tarp kitko rašo: „Antisovietinių organizacijų priešaky yra arba surambėję antisovietiški emigrantai, kurie iš Tarybų S-gos pabėgo 1918–20 m., arba karo nusikaltėliai, ir Hitlerio pasamdos, kurie pabėgo kartu su vokiečiais. Užtuot buvę nubausti, jie šiuo metu apsupami globa ir raginami toliau testuoti savo nusikaltimą“.

„DP i DZ“ spėliojimais, tai bus sąryšyje su rugpjūčio

pradžioje Ženevoje įvykstančiame UNRRAos tarybos susirinkime Sovietų ir jų satelitų atstovų ruošiamu generaliniu DP puolimu. (KT)

BRITŲ „LAISVĖS STATULA“

Iš Londono pranešama, kad Margate bendruomenės taryba gavo pasiūlymą pastatyti britų „Laisvės Statulą“. Statula turinti vaizduoti Churchillį ir stovėti ant Doverio uolos. Pagal projektą, Churchillio statula turi būti laikyti milžinišką cigara. Naktinėje metu cigaras šviestu ir rodytų kelią kanalu praplaukiantiems laivams.

Kaip suprasti rusus?

(IS READERS DIGEST 1946 M. GEGUŽĖS M.)

(tesinys iš per. Nr.)

Užsieniniai stebėtojai Rusijoje parodė visišką Stalino ir Rusijos nesupratimą, galvodami, kad Stalinas gali palengva nuo valdžios atsisakyti. Stalinas tik miręs atsakys valdžios.

Stalino bijo visi pavaldiniai, žinodami, kad užtenka vieno jo žodžio jų likimui užantspauduoti. Bet jis yra žmonių gerbiamas ir net garbinamas. Apie Staliną galvojama taip, kaip 16 amžiaus rusai kad galvojo apie carą Ivaną Žiaurųjį. Tebūna jis žiaurus, bet užtat jis yra apsauga ir gynėjas. Jeigu kažkas vyksta blogai, tai čia yra peiktini Stalino bendradarbiai. Gi visa „gera“ paeina iš Stalino.

Stalino jėga ir toliau yra aukščiausia ir neribota. Gal būt, vieninteliai žmonės, kurie gali laisvai pareikšti jam savo nuomonę, yra 13 politinio biuro narių. Bet ar šie žmo-

nės turi skirtingas politines teorijas, nė vienas politiniam stebėtojų Masvoje taip ir nepavyko išsiaiškinti. Tad politinis biuras ir yra, gal būt, vienintelė demokratija, funkcionuojanti Sovietų Sąjungoje, ir jo nariai yra vieninteliai žmonės, kuriems leista suėiti ir laisvai diskutuoti.

Kai jie kalba, Stalinas vaikšto ten ir atgal aplink stalą. Staiga jis sustoja ir sako: „Aš manau, kad draugas toks ir toks turi tiesos“. Ir tuo diskusijos baigiasi. Stalinas apsvaisto įvairias reikštas nuomones ir paprastai jo nutarimas sutampa su daugumos nuomone. Net tais atvejais, kada jis palaiko mažumą, niekam neateina į galvą protestuoti.

Šiais laikais politiniame biure negali atsirasti opozicijos. Politinio biuro nariai gali turėti skirtingas nuomones, bet jei kuris iš narių per daž-

nai būtų opozicijoje, tai jo likimas būtų greitai užantspauduotas. Toks narys būtų iš biuro pašalintas ir pakeistas kitu.

Vienas iš mažiausių, bet labiausiai įtakingų politinio biuro narių yra G. M. Malenkovas. Būdamas komunistų partijos sekretorius, jis užima tokią vietą, kokią užėmė Stalinas daugiau negu 20 metų bėgyje. Visi paaugstinimai, visi paskyrimai, net patys gyvintojas aukštųjų Sovietų Sąjungos pareigūnų eina per jo rankas. Molotovas tiesiogiai nedalyvauja nustatant vidaus politines gaires, bet užtat gali urėti į jį, pranešdamas apie užsieninius reikalus. Gi mažiausiai įtakingas politinio biuro narys yra pusnebylis maršalas Vorosilovas. Bet aukštesiose vietose grynas kvailumas Rusijoje ne griežčiau bauramas kaip kitose šalyse. Žmonės panašūs į Vorosilovą, gal ir neturi nedaug įtakos, bet jeigu jie yra lojalūs Stalinui ir partijai, tai pasilieka užimamose vietose, išlaiko savo laipsnius ir yra atlyginami.

Paskutiniu laiku daugelis stebėtojų linkę manyti, kad sovietų vadai yra daugiau nacionalistai, negu komunistai. Tai netiesa. Jie pasilieka būdingi marksistai. Jie nacionalizmą naudoja panašiai kaip religiją, jie pripažįsta abiejų būtinumą ir pristato marksizmui tarnauti. Keista, kad dar visai neseniai katalikų bažnyčios padėtį Sovietų Rusijoje galima buvo palyginti su komunistų partijos padėtimi USA. Ji buvo legali, į ją buvo galima įstoti. Bet tai padarius, valdžios įstaigose jums nebuvo įmanoma darbo gauti. Dabar Rusijoje bažnyčia yra griežčiau kontroliuojama.

Ar sovietų vadai įtarinėja mus? Tiesioginiai jie mūsų neįtarinėja, bet, labai paprastai, jie mumis nepasitiki. Būdamas karšto kraujo nacionalistas ir ištikimų marksistai, jie niekada nesprendžia apie kitus iš jų žodžių, bet tikrai iš darbų. O mūsų darbų jie nemėgsta. Primmime, kad kurie mūsų veiksmai buvo blogi.

(Nukeista 4 pusl.)

LENKIJOS RYTPRŪSIUOSE

„Sunday Times“, korespondentas iš Varšuvos rašo: Lenkų valdomuose Rytprūsiose toks vaizdas; tyvuliuoja Mozūrų ežerai, ošia giria, o žmogus? — jis miršta badu, lyg šmėkla slankioja be prasmės gražaus kraštovaidžio fone. To nematyti, bet kiekviename žingsny jaučiamas ant visa ko kybas smūgiui paruoštas komunizmo būžinas. Eik ištiesiom myliom, nei plūgo nei karvės. Fabriky įrengimai išvežti į TSRS. Valstiečiai, kurie čia prievarta atvyko iš Vilniaus krašto, nenori kolonizuotis, neš visur besipainioją raudonarmiečiai primena okupaciją, o ne išvadavimą.

ATSIPALAIĐAVO LIEŽUVIS

Kapitonas Ditzkovas, bolševikų ryšių karininkas lenkų uniformoje (52 pėst. pulkas) skandalijęs š. m. rugsėjo mėn. 21 d. žinomoje Varšuvos kavinėje „Central“ sušuko viename ten buvusiam lenkų karininkui: „Aš tokius kaip tu šimtais šaudžiau Katyne“!

Kavinėje esantieji rusai tuojaus išvedė Ditzkovą, kuris tapo pasodintas kalėjimui. Jo draugų nuomone Ditzkovui gresia mirties bausmė už „karinių paslapčių išdavimą“.

Šią žinią patalpino nelegalus Varšuvos laikraštis „Polska“ savo gruodžio mėn. leidinyje skirtam „Ginklo draugams, kovojantiems su Maskvos užpuolimu ant Respublikos laisvės ir dydžio.“ (Defilada Nr. 27)

(Atkelta iš 3 pusl.)

Bet sovietų vadai vargiai ir tada mumis pasitikėtų, jeigu net visi mūsų veiksmų būtų tikrai geri ir išmintingi.

Kaip marksistai, rusai yra įsitikinę, kad joks žmogus nėra laisvas, kad kiekvienas turi veikti pagal nepakeičiamus ekonominės istorijos įstatymus. Rusai gali tikėti, kad p. Roosevelt jiems gero linki, kad p. Byrnes jiems taip pat gero linki, bet jie yra giliai įsitikinę, kad p. Roosevelt, sąmoningai ar ne, turi veikti pagal kapitalistinės ekonomijos logiką; taip yra ir su p. Byrnes.

Visuotinė taisyklė, tvarkanti visą rusų gyvenimą, yra: „Jūs neprivalote turėti per daug nuosavų idėjų. Idėjas palikite mumis“. Žinomas sovietų rašytojas turėjo sekanti pasikalbėjimą su cenzoriumi. Cenzorius, perskaitęs naujausią jo veikalą, pareiškė: „Jūsų veikale yra idėjų. Daug idėjų“. Palaukė ir patraukė pečius, „Jeigu yra idėjų, tai žmonės išmokomi galvoti. Žmonės pradėjus galvoti, niekas negali pasakyti, kokių minčių jiems gali kilti. Ši knyga, kaip ji dabar parašyta, negali būti spausdinama.“ (b. d.)

Komitetas tremtiniam ginti

Kaip praneša „Manchester Guardian“, Londone susiorganizavo Tremtiniam Ginti Komitetas (Refugees Defence Committee), kurio priekyje yra Lordas Beveridge, o jo pavaduotoju Sir Clifford Heathcote — Smith Komiteto narių tarpe yra politikos, žurnalistų ir literatūros įžymybės be partinių skirtumų, jų tarpe: Sir Arthur Salter, M. Foot, Vernon Bartlett ir kt. Tremtiniam Ginti Komitetas užsibrėžė tikslą ginti tremtinius nuo represijos, kuri turi uždavinį ko daugiau tremtinių priversti grįžti į tėvynę. Komitetas pagelbės su ko mažesniais nuostoliais prabūti didžiojo laukimo valandas, o jei tremtiniam tektų kuriam metui išvykti iš Europos — pagelbės persikelti ir įsikurti ko patogesnėse sąlygose. Komitetas, į kurio sudėtį įeina daug asmenų, pasižymėjusių savo humaniška veikla ir drauge užimančių atsakingas vietas parlamente

ir Lordų Rūmuose, taip pat disponuojančių visų pakraipų spauda, — turi plačią veikimo dirvą. (KT)

PASIKEIČIA FILMOMIS...

„Times“ žiniomis, Gdynėje turėjo būti rodama anglų filma „Laivynas, kuriame tarnaujame“. Lenkų karo laivyno vadas savo valdiniam uždraudė žiūrėti šitą filmą. Kvietimą pirmajam seansui D. Britanijos ambasadorius pasiuntė 70 asmenų. Visi jie pakvietimus gražino. Prie kino buvo išstatytos ginkluotos sargybos, kurios jėga neleido eiti į kino.

PAT priduria: Sovietai nenorėjo parodyti lenkamis jūrininkams, kaip atrodo „supuvusių Vakarų“ laivynas, ir padarė presiją į lenkų karo laivyno vadovybę. Be to, filmoje parodoma Ribbentrop-Molotov sutartis ir Chamberlaino kalba, kuria jis skelbia karą agresoriui-Vokietijai.

(KT)

JAV ambasadoriaus rupestis

Igor Cassini praneša: JAV ambasadorius Varšuvoje kasdien atlieka medžiojimą slapty mikrofonų, kuriuos lenkų saugumo ir sovietiškieji agentai įruošia slapta ambasados rūmuose ir artimoj kaimynystėje. Ambasadorius slaptuosius mikrofonus surenka, sudeda į dėžę ir kas šeštadienis pasiunčia Lenkijos užsienių reikalų ministerijai su tais pačiais žodžiais: „With the compliments of American Ambassador“. (KT)

PRIEŠ VETO TEISĘ

Paryžius, VIII. 2. Gen. JTO sekretorius Trigve Lie šiandien atlieka medžiojimą slapty mikrofonų, kuriuos lenkų saugumo ir sovietiškieji agentai įruošia slapta ambasados rūmuose ir artimoj kaimynystėje. Ambasadorius slaptuosius mikrofonus surenka, sudeda į dėžę ir kas šeštadienis pasiunčia Lenkijos užsienių reikalų ministerijai su tais pačiais žodžiais: „With the compliments of American Ambassador“. (KT)

Tame pat raporte yra paskelbta JTO plenumo posėdžio darbo tvarka. Tarp kitų yra Australijos atstovo pasiūlymas panaikinti penkioms didžiosioms valstybėms veto teisę Saugumo Taryboje, o taip pat naujų narių į JTO priėmimas.

BRITAI UŽDRAUDĖ

Berlynas, VIII. 3. Britų karinių organų Berlyne kalbėtojas vakar pareiškė, kad sovietų zonos Vokietijoje SEP

pirmininkams Pieck ir Grotewohl britų kariniai organai uždraudė lankyti britų zoną.

Šis uždraudimas motyvuojamas tuo, kad britų kariniai organai dar gegužės mėnesį prašė sovietų karinių organų leidimo kai kuriems asmenims įvažiuoti į sovietų zoną, tačiau iki šiol į tuos prašymus negautas atsakymas, nora toks atsakymas turėjo ateiti vėliausiai po 10 dienų.

Ginklai gaminami

Berlynas. — Britų laikraščių korespondentai praneša patyrę Berlyne iš patikimų šaltinių, kad sovietų okupuotoje Vokietijos zonoje vokiečių fabrikuose gaminamos dideliame kieky kariškos medžiagos: tankai, oro ir jūros minos, municiónija ir kita kariška medžiaga: taip pat daromi atominės energijos tyrinėjimai. Apie tuos dalykus buvo užsiminęs ir Bevinas Paryžiaus konferencijoje ir, gaudamas išsklaidyti, buvo pasiūlęs sudaryti komisiją šitiems dalykams patikrinti visose zonos. Molotovas su Bevinu pasiūlymu nesutiko ir kontrole iki šio negali būti praveda.

SPRES DP LIKIMA

New Yorkas, VIII. 4. Šio mėn. pabaigoj ar ateinančio pradžioj New York'e susirinko JTO Social. ir Ekonom. Reik. Komisija, kuri turės galutinai paruošti JTO pilnatinės suvažiavimui planą sutvarkyti išblaškytų asmenų ateities likimą ir įsteigti tarptautinę organizaciją juos globoti.

Kulturines naujienos

ANGLŲ ZONOSJ PERTVARKOMAS SPAUDOS LEIDIMAS

Anglų zonoje Pabaltijo Komitetas kartu su UNRRA išokupacinės valdžios pareigūnais apsvarstė tremtinių švietimo ir spaudos reikalus. Tame pasitarime buvo nutarta švietimo ir spaudos reikalams tvarkyti paruošti tam tikrą statutą.

Maroma, kad pabaltiečiai gaus leidimus laikraščiams leisti ir anglų zonoje gal neužilgo pasirodys vienas antas rimtal organizuotas ir patyrusių žurnalistų leidžiamas laikraštis. Tada paaiškės artimiausių dviejų mėnesių bėgyje.

OPEROS SOLISTŲ KONCERTAS

Š. m. liepos m. 24 d. Oldenburge suruošė koncertą Kauno Operos solistai E. Karolienė, I. Nauragis, VI. Baltrušaitis, šokėja E. Čiurlytė.

Koncertas turėjo didelį pasisekimą ir jame dalyvavo, be lietuvių, daug įvairių tautybių asmenų. („M. D.“)

PLATINTOJAMS

Turime atsiprašyti gerb. Apžvalgos platintojų, kad kol kas negalime siuntinėti pakeičiamą ekz. skaičių. Tačiau artimoj ateity tikimės galėsią visus užsakymus išpildyti.

Ta pačia proga pranešame, kad mūsų cins-ta yra ši: Apžvalga, Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14 a).

Mums skirtą korespondenciją prašome adresuoti tiksliai mūsų adresu, nes siunčiant LTB Komiteto vardu bergždžiai sugaištama. Admin.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. — Išleina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Atsakingasis redaktorius Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Wttmbg.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim u. Teck, Krenenstrasse 18. Druck: A. Gottliebs & J. Offwalds Buchdr., Kirchheim u. Teck